

Η Ελλάδα στους Έλληνες

B tovima.gr/opinions/article/

Πριν από κάποια χρόνια - και για πολύ καιρό - ένα σύνθημα συμπύκνωσε την επιθυμία ενός λαού να γίνει κύριος της μοίρας του. Δυνατό στο οραματικό του στοιχείο αλλά στερημένο από τα περιεχόμενα και τις προϋποθέσεις που απαιτούσε η υλοποίηση της επιθυμίας που εξέφραζε, το σύνθημα αυτό - κέλυφος κενό -, αφού πρώτα λαιδορήθηκε, κατέληξε ταφικό επίγραμμα, στον δε διαμοιρασμό των ιματίων του νεκρού περιήλθε, με αλλοιωμένο τον αρχικό του συμβολισμό, στα χέρια των έσχατων βαρβάρων.

Η χώρα, στο μεταξύ, συνέχισε και στη μετά θάνατο περίοδο να πορεύεται τον δρόμο των φαντασιώσεων, των συνθημάτων χωρίς αντίστοιχα περιεχόμενα και καθήκοντα, της εύκολης ευμάρειας με δανεικά, βυθιζόμενη σταδιακά, με δική της αποκλειστική ευθύνη, στη σπειροειδή έλικα της κρίσης. Διότι κανείς δεν συνωμότησε εναντίον της Ελλάδας. Αλλά και να είχαν συνωμοτήσει όλες οι «δυνάμεις του κακού», πάλι η ευθύνη για την παρακμή τους έλληνες πολίτες θα βάρυνε. Ήταν η ίδια η κοινωνία, ως σώμα αλλά και ως συνισταμένη πολιτικών εκπροσωπήσεων, που σε έναν χορό μικρόνοιας, μυωπίας και βουλιμικής πλεονεξίας, υπέπεσε σε όλα τα θανάσιμα σφάλματα στα οποία σώφρονες κοινωνίες δεν υποπίπτουν, όσο μεγάλους «πειρασμούς» και αν έχουν μπροστά τους. Αυτοβούλως και αβίαστα η ελληνική κοινωνία, με πνευματικούς συλλογισμούς και ψυχοσύνθεση κακομαθημένου ανηλίκου, προχώρησε στο σύνολο των επιλογών που την έφεραν στο χείλος της καταστροφής.

Δυστυχώς, και σήμερα η χώρα κινείται με τον ίδιο τρόπο, σαν ξυλάρμενο καράβι, βυθισμένη στη σύγχυση και στον παραλογισμό, χωρίς να αντιλαμβάνεται τι της συμβαίνει και χωρίς να θέλει να αντιμετωπίσει την αλήθεια που θα της επέτρεπε να ανορθωθεί. Χαρακτηριστικό παράδειγμα η αντιμετώπιση του θέματος του πρωτογενούς πλεονάσματος. Προ ολίγων μηνών δεν το ήθελαν να είναι υψηλό, ούτε η κυβέρνηση, ούτε η αντιπολίτευση, ούτε η κοινή γνώμη, διότι κάτι τέτοιο, εκτός από «υφεσιακό», υποτίθεται ότι θα ήταν και «ανέφικτο». Τώρα, όμως, που προέκυψε πλεόνασμα 4,2% του ΑΕΠ, τελείως αναπάντεχα και απρόσμενα, η κυβέρνηση το θεωρεί απόδειξη της επιτυχίας της εφαρμοσθείσας πολιτικής και της οξυδέρκειας των σχεδιαστών της! Η δε αντιπολίτευση το καταγγέλλει με μια σειρά ανακόλουθων και προσχηματικών συλλογισμών, με μόνο σκοπό να αποφύγει το πικρό ποτήρι της δέσμευσης για υιοθέτηση αντίστοιχων στόχων εάν βρεθεί στην εξουσία. Ούτε οι μεν, ούτε οι δε απαντούν στα πραγματικά ερωτήματα και προβλήματα της οικονομίας. Διότι η αλήθεια είναι πως το ύψος του πρωτογενούς πλεονάσματος στα προσεχή χρόνια αποτελεί τον πλέον κρίσιμο παράγοντα για το κατά πόσο η ελληνική οικονομία θα σωθεί και θα ανορθωθεί ή θα οδηγηθεί στη χρεοκοπία, στην έξοδο από την ευρωζώνη και στην ολική κατάρρευση. Για να επιτευχθεί το πρώτο και να αποφευχθεί το δεύτερο είναι απαραίτητη η ύπαρξη ενός σταθερά υψηλού πρωτογενούς πλεονάσματος, το οποίο θα επαρκεί για την ετήσια πληρωμή των τόκων, πλεόνασμα όμως που θα πρέπει να συνδυασθεί με μια συμφωνία η οποία θα επιτρέπει την ομαλή μεν, χαμηλότοκη δε αναχρηματοδότηση του χρέους. Και βεβαίως, πλεόνασμα όχι σαν το εφετινό, το οποίο τυγχάνει προϊόν εξαντλητικής υπερφορολόγησης ολίγων, αλλά πλεόνασμα που θα προκύπτει ως αποτέλεσμα δίκαιης φορολογίας και -κυρίως- εξορθολογισμού των δαπανών.

Αυτή είναι μια απλή αλήθεια που ενώ θα έπρεπε να είναι κοινά αποδεκτή, δεν συζητείται από κανέναν, καθώς ό,τι θεωρείται «δύσκολο» είναι ανεπιθύμητο από τους εκλογείς και «μη ρεαλιστικό» για τα κόμματα. Όταν πολίτες και πολιτική ηγεσία ζουν και αναπνέουν μόνο για τις εύκολες και ανώδυνες λύσεις, τότε είναι απαραίτητο όλα τα δεινά να αποδίδονται στους αλλογενείς και στις συνωμοσίες τους. Μόνο που, φευ, η ψυχοπαθολογική αυτή αγνόηση της αντικειμενικής πραγματικότητας δεν μπορεί να σε προστατεύσει, κιάλας, από τους κινδύνους που η πραγματικότητα εγκλείει. Αντίθετα, κάνει τη θέση σου ακόμη πιο δύσκολη.

Η Ελλάδα είναι μια χώρα που ζει μέσα στην καρδιά της σύγχρονης, δεύτερης, παγκοσμιοποίησης με τους κινδύνους και τα πλεονεκτήματα που αυτή δημιουργεί. Αλλά, για να μπορεί μια κοινωνία να απολαμβάνει επί

σταθερής βάσεως τα εν λόγω πλεονεκτήματα και να ελαχιστοποιεί τους κινδύνους, πρέπει και να είναι σε θέση να ανταποκρίνεται στις αναγκαιότητες και να απαντά στις προκλήσεις που η παγκοσμιοποίηση θέτει. Πράγματα, δηλαδή, που η συλλογική μας ανεπάρκεια μας απαγορεύει, μέχρι στιγμής, να πετύχουμε. Το πόσο επικίνδυνο, βεβαίως, είναι κάτι τέτοιο φάνηκε με την εκδήλωση της κρίσης και τις συνέπειές της: ζώντας σε έναν κόσμο που απεχθάνεται το κενό, η αδυναμία της κοινωνίας μας να ανταποκριθεί στις προκλήσεις και τα προβλήματα με τα οποία, εξ αντικειμένου και αναπόφευκτα, βρίσκεται αντιμέτωπη, την οδηγούν στην πλήρη απώλεια της αυτονομίας της και της ανεξαρτησίας της. Αυτό δεν είναι αποτέλεσμα κάποιας έξωθεν επίβουλης συνωμοσίας. Είναι αποτέλεσμα της συλλογικής μας καθήλωσης σε, εν πολλοίς, προνεωτερικές μορφές πρόσληψης του κόσμου, οι οποίες μας οδηγούν στην υποταγή μας σε κατεστημένα συμφέροντα, σε ιδεοληψίες και σε παραλογισμούς, στη συλλογική αδράνεια και στην ιστορική καθυστέρηση.

Όταν μια χώρα δεν μπορεί να ξεχωρίσει τις οικογένειες των σύρων προσφύγων από τους πακιστανούς παράτυπους μετανάστες, όταν δεν μπορεί να απελευθερώσει μία Δημόσια Επιχείρηση από τα δεσμά της καταχρηστικής συντηρίας που την ελέγχει και να τη θέσει σε λειτουργία προς όφελος του κοινωνικού συνόλου, όταν δεν αντιλαμβάνεται ότι οι συντάξεις δεν είναι δυνατόν να ξεπερνούν, ατιμωρητί για την οικονομία, ένα συγκεκριμένο ποσοστό του ΑΕΠ, όταν θεωρεί ότι η ευημερία μπορεί να προέλθει μόνο από το τέλος της «λιτότητας», δηλαδή από νέο άμετρο δανεισμό, όταν αντιλαμβάνεται την ανάπτυξη ως κάτι που προκύπτει από τα χρήματα «των άλλων», τότε η κοινωνία αυτή είναι καταδικασμένη να χάνει τον έλεγχο των όρων της ίδιας της ύπαρξής της. Οντας ανίκανη να επιλύσει και να διαχειρισθεί οποιοδήποτε πρόβλημά της, μικρό ή μεγάλο, είναι μοιραίο, αργά αλλά σταθερά, να παρακολουθεί τα σχετικά καθήκοντα και τις σχετικές αρμοδιότητες να περιέρχονται στα χέρια εκείνων που μπορούν και που είναι ικανότεροι ή πιο αποφασισμένοι από αυτήν - δηλαδή των ξένων.

Ζούμε εδώ και επτά χρόνια σε μια βαθιά κρίση. Και όμως. Δεν έχουμε καταφέρει να καταρτίσουμε ένα εθνικό σχέδιο εξόδου από αυτήν. Αποδεικνύομαστε ανίκανοι να συνεννοηθούμε μεταξύ μας, έστω στα στοιχειώδη. Περιοριζόμαστε, ή - ορθότερα - οι θεσμικοί και τεχνοκρατικοί μας εκπρόσωποι περιορίζονται στο να ασκούν κακεντρεχή, ως επί το πλείστον, κριτική στους ξένους χειριστές των προβλημάτων μας, αν τυχόν αστοχήσουν στις προβλέψεις τους! Μέχρι στιγμής δηλαδή είμαστε μια χώρα που το περισσότερο που μπορεί να πετύχει είναι να κάνει σχόλια για τις πράξεις εκείνων που ορίζουν τη μοίρα της, ενώ η ίδια καταρρέει! Έχουμε καταντήσει θεατές της ίδιας μας της τραγωδίας. Πράγμα, φυσικά, για το οποίο φταίμε εμείς και μόνο εμείς. Χάνουμε, σταδιακά αλλά σταθερά, την εθνική μας ανεξαρτησία, αυτοτέλεια και αυτονομία, όχι για κανέναν άλλον λόγο, αλλά διότι αποδεικνύομαστε ανίκανοι να χειριστούμε τα του οίκου μας, να δώσουμε απάντηση στα προβλήματά μας - που οι ίδιοι δημιουργήσαμε! Και ο μόνος τρόπος να αντιστρέψουμε αυτή την πορεία, και να αρχίσουμε να ξαναπαίρνουμε τη χώρα στα χέρια μας, είναι μια επανάσταση του νέου εναντίον του παλιού, μια μορφωτική, πολιτισμική, κοινωνική και εθνική επανάσταση εναντίον του κακού συλλογικού εαυτού μας. Πρόκειται για κάτι που δεν μπορεί να περιοριστεί στο στενό πλαίσιο μιας απλής πολιτικής αλλαγής. Η Ελλάδα θα ανήκει στους Έλληνες μόνο όταν καταφέρουμε, συλλογικά, να αντικαταστήσουμε τη συνθηματολογία με λογική ανάλυση, τη δεισιδαιμονία με ορθολογισμό, την άγνοια με γνώση, τον στενό ατομισμό με συλλογική και ατομική ηθική, την απελπισία με αποφασιστικότητα. Όταν, δηλαδή, θα αρχίσουμε να εγκαλούμε τους ίδιους τους εαυτούς μας, και μόνο αυτούς, ως υπευθύνους για τη μοίρα μας.

Ο κ. Κωνσταντίνος Γάτσιος είναι καθηγητής και τέως πρύτανης του Οικονομικού Πανεπιστημίου Αθηνών, οι κ.κ. Δημήτρης Α. Ιωάννου και ο Χρήστος Α. Ιωάννου είναι οικονομολόγοι.